

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

καθ. κ. Λουκά Χριστοφόρου

Με μεγάλη μου χαρά προλογίζω το βιβλίο αυτό του εκλεκτού συναδέλφου ακαδημαϊκού δασκάλου και Αντεπιστέλλοντος Μέλους της Ακαδημίας Αθηνών, κ. Γιώργου Α. Γιαννόπουλου. Το θέμα του βιβλίου είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον και έχει απασχολήσει στοχαστές, φιλοσόφους, επιστήμονες και κάθε σκεπτόμενο άνθρωπο από την ελληνική αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Αφορά στη σχέση του ανθρώπου με τους φυσικούς νόμους. Πόσο διαφορετικοί είναι οι ανθρώπινοι κώδικες συμπεριφοράς από τους νόμους της φύσης που συνεχώς ανακαλύπτονται και πόσο οι κώδικες αξιών που έχουν υιοθετήσει και αποδεχθεί οι άνθρωποι σε όλες σχεδόν τις ανθρώπινες κοινωνίες είναι ανεξάρτητοι και ανεπηρέαστοι από την φυσική καταγωγή και υπόσταση του ανθρώπου ως υλικού δημιουργήματος του κόσμου; Άραγε, είναι οι κώδικες συμπεριφοράς που έχει υιοθετήσει ο άνθρωπος σε εναρμόνιση με τη φύση και την υπόλοιπη δημιουργία; Στα ερωτήματα αυτά επιχειρεί να δώσει απαντήσεις τούτο το βιβλίο και το κάνει με τρόπο απλό και κατανοητό μέσα από αυτό που αποκαλεί ο συγγραφέας «μελέτες περιπτώσεων». Ο συγγραφέας αναφέρει με πειστικό και τεκμηριωμένο τρόπο συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου ανθρώπινες συμπεριφορές εναρμονίζονται με γνωστούς νόμους της φυσικής και άλλων θετικών επιστημών.

Το θέμα στο οποίο αναφέρεται το βιβλίο έχει πολλές όψεις και πτυχές όπου εμπλέκονται πολλοί επιστημονικοί κλάδοι με κυρίαρχο βέβαια το ρόλο των φυσικών επιστημών. Καθώς η επιστημονική έρευνα «ανακαλύπτει» τους νόμους και τους μηχανισμούς που διέπουν την λειτουργία του σύμπαντος και ταυτόχρονα ανακαλύπτει τους μηχανισμούς και τα συστατικά στοιχεία της ανθρώπινης υπόστασης, ανάπτυξης και συμπεριφοράς, θα διευκολύνεται η συσχέτιση του ανθρώπου με τη φύση και θα εξηγηθεί αιτιοκρατικά η σχέση και των δύο. Τελεσίδικες απαντήσεις στα θεμελιώδη –υπαρξιακά θα λέγαμε– ερωτήματα, ίσως να μην είναι δυνατές και ίσως καταδεικνύουν την ανάγκη άλλων προσεγγίσεων.

Ο συγγραφέας αποφεύγει όλες αυτές τις προσεγγίσεις και αρκείται σε μια συστηματική και προσεκτική καταγραφή ενδείξεων και περιπτώσεων όπου η ανθρώπινη συμπεριφορά φαίνεται να ακολουθεί γνωστούς νόμους όχι μόνο της φυσικής αλλά και της βιολογίας και μπορεί να περιγραφεί και αναλυθεί αξιόπιστα με μαθηματικά μοντέλα. Εδώ βρίσκεται και η εξήγηση γιατί ένας γνωστός και καταξιωμένος επιστήμονας σε ένα επιστημονικό χώρο που δεν έχει άμεση σχέση με τη φυσική ή τις άλλες σχετικές επιστήμες, όπως ο κ. Γιαννόπουλος, αποφάσισε να ασχοληθεί με αυτά τα κατά βάση φιλοσοφικά ερωτήματα. Η εξήγηση, όπως εναργώς εξηγεί ο ίδιος στον πρόλογό του, βρίσκεται ακριβώς στο γεγονός ότι οι επαγγελματικές του εμπειρίες στο χώρο των Μεταφορών και Συγκοινωνιών του έδωσαν ένα ευρύ φάσμα τέτοιων εμπειριών.

Πράγματι, η επιστήμη των Μεταφορών και Συγκοινωνιών, όπως την ονόμασε η Ακαδημία Αθηνών το 2003, είναι μια νέα σχετικά επιστήμη στην οποία η ανθρώπινη συμπεριφορά αποτελεί κεντρικό αντικείμενο μελέτης και ανάλυσης στα πλαίσια των επιλογών που γίνονται για τις μετακινήσεις και την κινητικότητα. Ο συγγραφέας ως εξέχον μέλος της Ελληνικής και παγκόσμιας επιστημονικής οικογένειας στα θέματα των Μεταφορών και Συγκοινωνιών έχει μελετήσει την ανθρώπινη κινητικότητα και τους τρόπους με τους οποίους αυτή μπορεί να αναλυθεί για πολλές δεκαετίες. Πρακτικά, είναι αυτός που εισήγαγε το επιστημονικό αυτό αντικείμενο στα Ελληνικά πανεπιστήμια και έχει πρωτοστατήσει στην εφαρμογή των ενδεδειγμένων επιστημονικών μεθοδολογιών στον χώρο αυτό από τους αρμόδιους κυβερνητικούς και άλλους φορείς στην Ελλάδα. Είναι συνεπώς ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα η άποψή του για τις ενδείξεις που υπάρχουν στον τομέα των Μεταφορών και Συγκοινωνιών καθώς και για τη συσχέτιση και εναρμόνιση της ανθρώπινης συμπεριφοράς κινητικότητας με γνωστούς νόμους που διέπουν τον φυσικό κόσμο. Πέραν όμως από τον τομέα των Μεταφορών, επεκτείνει τη διερεύνηση περιπτώσεων και σε άλλους τομείς. Βασίζεται γι' αυτό σε ένα ευρύ πεδίο γνώσεων που απέκτησε στη διάρκεια της πολυετούς παράλληλης προσωπικής του ενασχόλησης με θέματα της φυσικής και της κοσμολογίας όπως ο ίδιος εξηγεί στον πρόλογό του.

Ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον στοιχείο του βιβλίου, είναι η συνοπτική παρουσίαση των κυριότερων θεωριών και νόμων της φυσικής που καταλαμβάνει ένα μεγάλο μέρος της ύλης. Πρόκειται για συστηματικές, περιεκτικές, καθώς και συνοπτικές αναφορές σε κεντρικές θεωρίες της φυσικής επιστήμης που έχουν διατυπωθεί και εν πολλοίς επαληθευθεί τα τελευταία 300 χρόνια. Περιλαμβάνονται εκεί αναφορές σε θέματα της φυσικής από την εποχή που ο Νεύτωνας διατύπωσε τους νόμους της κλασικής μηχανικής μέχρι τις σύγχρονες θεωρίες για το καθιερωμένο πρότυπο και την υπερσυμμετρία. Οι συνοπτικές αυτές πε-

ριγραφέας και εξηγήσεις που δίνει ο συγγραφέας στο Μέρος ΙΙΙ του βιβλίου του είναι πολύ ενδιαφέρουσες, χρήσιμες και κυρίως χρηστικές για τους αναγνώστες ιδίως τους νέους (μαθητές και σπουδαστές), οι οποίοι παίρνουν έτσι μια πρώτη «γεύση» πολύπλοκων και δυσνόητων θεωριών χωρίς ανάγκη εξειδικευμένων γνώσεων και εμπειρίας. Βέβαια, σε ορισμένα ιδιαίτερα δύσκολα πεδία όπως η κβαντομηχανική ή οι θεωρίες της σχετικότητας, η απλοποίηση των σχετικών εννοιών δεν είναι τόσο εύκολη αλλά και εκεί τα κείμενα επιτυγχάνουν μια αξιόπαινη ισορροπία. Όπως μάλιστα εξηγεί με αφοπλιστική ειλικρίνεια ο συγγραφέας στον πρόλογό του, αποτολμά την περιήγηση αυτή σε τομείς εκτός της δικής του επιστημονικής ειδικότητας ικανοποιώντας και μια προσωπική του επιθυμία και ενδιαφέρον για τα θέματα αυτά, αλλά και εκπληρώνοντας ένα χρέος προς τον πατέρα του καθηγητή της φυσικής μέσης εκπαίδευσης ο οποίος και πρώτος τον μύησε στα μυστικά της φυσικής!

Το ανά χείρας βιβλίο είναι ένα πόνημα ευπρόσδεκτο πάνω σε ένα θέμα ιδιαίτερης βαρύτητας με διαχρονικό ενδιαφέρον δοσμένο από μια διαφορετική οπτική γωνία που το κάνει άξιο της προσοχής του αναγνωστικού κοινού.

Λουκάς Γ. Χριστοφόρου

Ακαδημαϊκός, Πρόεδρος της Επιτροπής Ενέργειας
της Ακαδημίας Αθηνών

Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών 2021-22